

OOSTENDE EN HAAR VERVALLEN VESTINGSWERKEN. ENKELE EXCERPTEN UIT
DOCUMENTEN VAN 1588 EN 1589.

Al speurend in oude bronnenuitgaven, vonden wij in de "Kronijk van het Historisch Genootschap, gevestigd te Utrecht" (jaargang 16, 1860) vermeld dat in het Provinciaal Archief van Utrecht een menigte bescheiden bewaard worden, voor de geschiedenis van het laatste tiende der zestiende eeuw en de betrekkingen van de Verenigde Provinciën met Engeland niet van belang ontbloomt. Het betreft originele ingekomen brieven, minuten van uitgaande brieven of copieën van staatstukken ingekomen bij de Staten Generaal, door de afgevaardigden van Utrecht aan hun committenten toegezonden.

In 1588 leed de "onoverwinnelijke Armada" (Armada Invencible) - d.i. een vloot, die door Filips II, koning van Spanje, werd uitgerust tegen Engeland - smadelijk de nederlaag. 1588 betekent ook de geboorte van de zelfstandige Republiek der Verenigde Nederlanden, in oorlog met de vroegere Heer, die men nu als koning der Spaanse monarchie tegenover zich had. Voor het eerst kreeg de Republiek, naast haar zeemacht, een bruikbaar leger, hervormd en aangevoerd door Prins Maurits (1567-1625).

De Staten van Utrecht berichtten op 16 juli 1588 aan die van Holland : "Alsoe wy verstaen dat haere Ma(jesteit) (I) haer gesanthen tot Oostende wederom geroepen heeft, zulcs datter weynich apparen(tie) off hoope is van eenige peys, ende dat hier beneffens die aengegrepen expeditie van(de) Co(ninck) van Spaegnen op Schotland gefaelgeert is, waer doir grootelix te beduchten is, dat den viant binnen corts de een oft d'andere entreprinse aengrijpen sal, tzy op Bergen op Zoom off of Gelderlant". Op 15 augustus 1588 richtten de Staten van Utrecht aan de magistraat van Dordrecht een schrijven, waarin deze laatste aangemaand wordt de compagnieën van Blunt en Sherley, die "tegenwoordelick naer Oostende gaen, om aldaer tot dienste van(de) lande gebruyct te worden" te voorzien van schepen en fourrages.

P. Willoughby, "lieutenant generael van het secours van haere Ma(jesteit) van Engeland", meldt op 20 januari 1589 dat Elizabeth I het voornemen koestert om het Engels garnizoen van Oostende te ontruimen en de troepen te leggen in Bergen op Zoom, ingeval de Staten "ne pre(n)dro(n)t prompte ordre de reparer les ruines et bresches nagueres advenuz ... la dite ville ne peult estre garde a cause desd(ites) ruines et bresches". De Staten Generael betwist in haar antwoord dat de Staten weigeren de vervallen muren en vestingwerken te herstellen :

(I) Elizabeth I, koningin van Engeland.

"... Ende belangen(de) het verlaten vande stede van Oostende : en verstaen de Staten in geender manieren dat tselve zal geschieden, aengesien de schade aende fortificatie der zelver stede, deur den tempesten geleden, gheenssiens sulcx ofte zoe groot en zyn, oft de zelve stede is mette voors(eide) duysent soldaten oick tegens des vyants gewelt wel te bewaren. Te meer althans terwyle daer geen belegeringe ofte groote exploicten vanden vyanden voor handen zyn. Ende zullen de Staten metten iersten (I) een Com(m)issaris naer Oostende senden omme op de nootel(icke) reparatie der voors(eiden) fortificatie te versien naar behooren". (blz. 209)

Pas op 16 juni 1589 horen wij hier nog iets over, namelijk in een brief uit Londen door gedeputeerden in Engeland gericht aan de Staten Generaal :

"... Insonderheyt heet S.E. (2) ons ernstich voorgehouden de gelegentheyt der stede van Oostende, als haere Ma(jestei)t en(de) haeren Raede wel geadverteert zynde, dat de vyant by alle middelen is poogende de selve in zyn gewelt te crygen, ende dat de selve stadt doer affbreuck vande zee en(de)tvervallen van(de) fortificatie zeer open leydt, en(de) der halven subiect is de aenslaegen vanden vyant ; verclarende dat haere Ma(jestei)t, in aensieninghe van(de) importantie der voors(eide) stede, jegenwoordich van meyninge es derwaerts te seynden vier ofte vyff hondert mannen (die hier reet gemaect wordden) in vast betrouwen dat uwe E(xcellenties) naer behoiren soude versien totte andere nootelyckheden van(de) fortificatie en(de) dyckagie, in desen saesoene die niet versuymt en mach wordden. Ende ingevalle by uwe E(xcellenties) daer inne nyet en zoude worden tyttel(ick) versien, dat haere Ma(jestei)t van meyninghe soude syn haer volck van daer te trecken" (blz. 398).

E. Smissaert

(I) 1 februari 1589

(2) Sir Francis Walsingham (1530-1590), Engels secretaris van staat, raadgever van Elizabeth I